

Tillägg till översiktsplanen

Vindkraft i Rättviks kommun

Utlåtande och länsstyrelsens granskningsyttrande

Inledning

Allmänt

Utlåtandet sammanfattar inkomna synpunkter från plansamråd och planutställning, samt redovisar hur synpunkterna beaktats under den fortsatta hanteringen av planförslaget. Utlåtandet informerar också om den fortsatta handläggningen av planärendet.

Plansamråd

Ett förslag till Vindbruksplan för Rättviks kommun har varit föremål för samråd under tiden 2 mars – 8 maj 2009.

Förslaget skickades ut på en bred samrådsremiss. Under remisstiden fanns samrådshandlingen tillgängliga för allmänheten på åtta platser i kommunen. Förutom på biblioteken i Rättvik, Boda och Furudal har förslaget funnits tillgängligt i livsmedelsbutikerna i Vikarbyn, Boda, Furudal, Bingsjö och Dalfors. Förslaget har också diskuterats med allmänheten på offentliga möten i Bingsjö, Furudal och Rättvik. Sammanlagt deltog ett 40-tal personer i dessa möten. Sammanlagt inkom 30 skrivelser varav 26 med synpunkter. Merparten av inkomna synpunkter gällde synligheten av vindkraftverk och påverkan på landskapsbilden. Samtliga inkomna synpunkter från plansamrådet finns redovisade i en särskild samrådsredogörelse.

Rapporten "Vindkraft kring Siljan – en landskapsbedömning" har därefter tagits fram av länsstyrelsen med hjälp av arkitektföretaget Mellanrum AB i samarbete med kommunerna i Siljansområdet. För att även få en bild av påverkan på landskapet utanför den så kallade Siljansringen har kommunen låtit Mellanrum sammanställa ett särskilt planeringsunderlag för Rättvik. I detta redovisas bl a den teoretiska synligheten från vart och ett av de områden som utpekades som

tänkbara vindparker under plansområdet.

Ändringar efter samrådet

Efter samrådet har antalet föreslagna områden för vindbruk minskats från tio till sju områden och avgränsningen av riksintresseområdena för vindbruk har setts över. Den allmänna texten har reviderats vad gäller mål, lagstiftning med mera. Vidare inarbetades det underlag som Mellanrum AB tagit fram för kommunen i en kortversion i vindbruksplanen. Beskrivningarna till de föreslagna vindbruksområdena har bearbetades och kompletterats. Därefter rankades vindbruksområdena efter önskad utbyggnadstakt och en begränsad totalhöjd på vindkraftverken föreslogs för Gundåsmoren och Radaberget. Förslaget till riktlinjer och miljökonsekvensbeskrivningen utvecklades vidare.

Planutställning

Planförslag har nu varit föremål för utställning under tiden 20 september - 27 november 2010.

Utställningen har funnits tillgänglig på huvudbiblioteket samt filialerna i Boda och Furudal. Planförslaget har också varit utställt i livsmedelsbutikerna i Vikarbyn, Boda, Furudal, Bingsjö och Dalfors. Under utställningstiden inkom 28 skrivelser, varav 27 med synpunkter. Nedan sammanfattas och besvaras yttranden med erinringar.

Sammanfattning av inkomna synpunkter från utställningsskedet

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Länsstyrelsen ser det som positivt att föreslagna områden för vindbruk är rangordnade och att ett område i taget ska exploateras fullt ut innan nytt område tas i anspråk. Därmed möjliggörs en uppföljning av den samlade påverkan på landskapet.

Länsstyrelsen bedömer också att vindkraft på Gundåsmoren och Radaberget tillsammans med kraftledningsgator och vägar kan komma att innebära påtaglig skada på riksintresset Siljansområdet. Vidare kan en exploatering av Nyberget komma att påverka riksintresset negativt. Det krävs därför en utredning av påverkan på hela riksintresseområdet av genomförda etableringar innan länsstyrelsen kan ta ställning till lämpligheten att exploatera Gundåsmoren, Radaberget och Nyberget.

Länsstyrelsen gör bedömningen att en exploatering av Radaberget, som är av riksintresse för vindbruk, kan ges lägre prioritet. Detta på grund av områdets ringa storlek och att det finns andra föreslagna områden som ger mindre påverkan på omgivningarna. Kommunen medverkar genom övriga föreslagna områden för vindkraft, tillsammans med redan etablerade verk, till att de nationella planeringsramarna uppfylls på ett tillfredställande sätt.

Länsstyrelsen påpekar också att det finns kungsörnsrevir som kan påverka lämplighet av att etablera vindkraftverk på främst Broberget men också intill Gundåsmoren, Svinberget och Radaberget. Uppgifter om häckningsplatser omfattas dock av sekretess.

Samråd med statliga verk behöver inte utformas som riktlinjer.

Länsstyrelsens granskningsyttrande bifogas i sin helhet till detta utlåtande.

Svar:

Länsstyrelsen Dalarna har tagit initiativ till ett nytt projekt som syftar till att fungera som underlag för utvärdering av nya vindparker kring Siljansområdet. Kartläggning med fotografier görs från ett antal representativa vyer och rörelsestråk, som kompletteras med annan information. Genom att följa påverkan på landskapsbilden från dessa fotopunkter över tiden fås en uppfattning om påverkan på riksintresset Siljansområdet.

Nyberget föreslås utgå som vindbruksområde med hänvisning till att området är litet, en vindpark på Nyberget ligger nära Siljan väl synligt från delar av Siljansområdet och av hänsyn till de levande fäbodarna vid Nyberget och Prästbodarna. Nybergets fäbod är belägen nedanför Nyberget och kan komma att störas av ljudet från vindkraftverken. Från Prästbodarna är Nyberget väl synligt. Nyberget är också beläget inom den del av kommunen där särskilda krav på hinderfria ytor kring Borlänge flygplats påverkar möjligheten att bygga vindkraftverk med höga höjder.

En inventering av häckningsplatser för kungsörn avses genomföras vintern 2011 i de högst prioriterade vindbruksområdena, bl a Broboberget. Texten har kompletterats. Riktlinjerna om samråd med statliga verk utgår.

**Länsstyrelsen
Gävleborg**

Framhåller vikten av att samråda över kommungränserna vid eventuella vindkraftsetableringar som kan komma att påverka intilliggande kommuner.

Svar:

Får bevakas i samband med framtida miljöprovningar av kommande vindparker och i samband med eventuellt bygglov.

Trafikverket

Det bör framgå av planhandlingarna att transporter bör utredas i ett tidigt skede av en exploatering för att det ska vara möjligt att transportera vindkraftverk. Förutsättningarna för infrastrukturen bör utredas och planeras noggrant i förväg. Vägverket Region Mitt bör vara samarbetspart då vägnätet ska undersökas för att se vilka kompletteringar som behöver göras. När projektering är aktuell bör vägens standard och bärighet beaktas. Besiktning ska göras tillsammans med regionkontoret för att avgöra eventuella åtgärder som måste planeras i god tid. Långa och tunga transporter har särskilda behov som kräver dispens från vägverket för att köra på allmänna vägar. Det kan också bli aktuellt med större ombyggnader av korsningar samt vissa förstärkningsarbeten för att transporterna ska komma fram.

Vid etableringar av master och vindkraftverk behöver hänsyn tas till järnvägsanläggningar och dess trafikeringar. Verken måste placeras långt från anläggningar och Trafikverkets interna telekommunikation, MobiSIR. Därför ska Trafikverket vara remissinstans vid alla typer av

vindkraftsexploateringar som rör vindkraftverk inom 30 km från järnväg. Generellt gäller att avstånd från spårmit till närmaste vindkraftverk ska vara minst verkets tornhöjd +20 meter och minst 50 meter. Trafikverket ska också ges möjlighet till granskning om tillfartsvägen till vindkraftverk medför korsning med järnväg. För att ansluta vindkraftverk eller master till elnätet via ledning under banvallen krävs korsningsavtal med Trafikverket.

Trafikverket ska vara remissinstans i alla vindkrafts- och mätmast-ärenden. Detta bör framgå av planhandlingen. Transportstyrelsens allmänna råd om markering av föremål som kan vara en fara för luftfarten har ersatt Luftfartsverkets föreskrifter och allmänna råd. Texten om hindermarkering på sidan 28 är detaljerad. I stället bör hänvisning till nya bestämmelser och allmänna råd göras. Även MSA-ytornas höjd kan komma att förändras över tiden. Hänvisning bör istället ske till samråd med respektive flygplats.

Svar.

Önskemålet om att transporter till respektive vindbruksområde ska utredas i ett tidigt skede liksom behovet av framkomlighet för långa transporter skrivs in i planhandlingen. Studier av framkomligheten på vägnätet utgör emellertid exploitörernas ansvar. De får undersöka vilka eventuella åtgärder som behöver genomföras i samråd med er och planera för detta. En miljöprövning tar lång tid då en rad andra frågeställningar ska utredas och samråd ske med berörda. Dessa processer torde kunna samordnas.

Texten om skyddsavstånd mellan vindkraftverk och järnväg revideras enligt önskemål. Vidare har texten om hindermarkering setts över.

Energimyndigheten

Myndigheten bedömer att riksintresset för vindbruk tillgodosätts i planförslaget. De påpekar dock att vindkraft måste få synas samtidigt som etablering av vindkraft ska ske i balans med andra intressen. Myndigheten är också av den uppfattningen att vindkraft går att förena med riksintressen för såväl naturvård som friluftsliv. Generella restriktioner bör därför tas fram på grundligare beslutsunderlag än vad som omfattas av en översiktsplan.

Under specifika synpunkter framförs att det är skillnad på planeringsmål och planeringsramar, där ramarna syftar på en konkret utbyggnad till 2020. De regionala planeringsmålen för 2015 är baserade på inaktuellt nationellt mål och bör inte anges.

Myndigheten framhåller också att översiktsplanen inte ska innehålla incitament för krav på ekonomisk ersättning vid etablering av vindkraft. Att begränsa framtida etableringar med avseende på totalhöjden bedöms vara att föregripa en prövning enligt miljöbalken. Denna prövning bör grundas på utförligare beslutsunderlag. Sammantaget bedöms att handlingen i huvudsak är i linje med myndighetens intentioner avseende planering för förnyelsebar energi.

Svar:

Sveriges riksdag har beslutat om riksintresseområden för en rad geografiska områden i landet som hyser stora natur- och kulturvärden och är av stor betydelse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalkens 4 kap. Områdena kring Siljan och Orsasjön med öar och strandområden samt området utmed Oreälven, sjön Skattungen och Oresjön med område söder därom över Gulleråsen och Boda utgör ett sådan riksintresseområde. Vindparker på de blå randbergen kring riksintresset Siljansområdet kan påtagligt skada riksintresset. Kommunen har gjort avvägningar med utgångspunkt från riksintresset Siljansområdet och sjön Amungen när rangordningen och höjdbegräsningarna föreslagits. Ett av underlagen för vindbruksplanen utgör rapporten Vindkraft kring Siljan – en landskapsbedömning, framtagen av konsultföretaget Mellanrum på uppdrag av länsstyrelsen i Dalarnas län.

Ändring görs i texten om nationella och regionala mål för vindkraften.

Om boende i Rättviks kommun ska kunna acceptera att naturtillgångar i deras närområde exploateras krävs också att de får sin del av kakan. Med en bygdepeng blir det möjligt för boende att gemensam kunna utveckla sin by. Kravet på bygdepeng är ett politiskt ställningstagande som talar om för exploatörer att de kan förvänta sig dessa krav om de vill etablera sig i Rättviks kommun. En översiktsplan är ju en politisk viljeyttring.

Försvarsmakten

I Rättviks kommun finns inga öppet redovisade riksintressen för totalförsvaret. Höga objekt som vindkraftverk kan dock komma att påverka intresset negativt. Den text som beskriver försvarsmaktens intressen redovisar samtidigt flyget och Transportstyrelsens intressen. Texten bör delas upp så att det inte uppstår några oklarheter vad som gäller för respektive verksamhet.

Svar:

Försvarets och flygets intressen delas enligt önskemål.

Sveriges geologiska undersökningar

Det saknas en diskussion om de olika vindområdenas geologiska förutsättningar. Samtliga områden har tunna jordtäckten och berggrunden går i dagen över stora ytor. Grundläggning i form av bergfundament eller gravitationsfundament påverkar behovet av betong eller betongballast. Detta måste tillföras från täkter utanför områdena varför tänkbara täkter bör finnas med i planhandlingen. Vägnätet måste ofta kompletteras och eventuellt rustas vid utbyggnad av vindkraft. Behovet av vägbyggnadsmaterial bör därför omnämnas. I kommande miljökonsekvensbeskrivning bör redovisas hur materialförsörjningen ska lösas.

Inom vindkraftsparkerna kan det finnas begränsade möjligheter att gräva ned kablar då jordtäckten är tunt och dragning längs vägnätet kan vara den bästa lösningen. Transformatorstationer som innehåller oljor bör inte anläggas på permeabla jordar där det finns risk för negativ påverkan

på grundvattnet.

Inom Svinberget, Broboberget, Gundåsmoren och Hedboberget finns undersökningstillstånd som innehåller av AB Igrene. Detta företag bör höras vid utplacering av vindkraftverk på Broboberget.

Svar:

Den allmänna texten om Mark- och fastighetsförhållanden kompletteras med information om jordförhållanden och behov av berg- och grusmaterial. I beskrivningen av Broboberget införs text om samråd vid miljöprövningen.

**Luffartsverket och
Fiskeriverket**

Har inga ytterligare synpunkter utöver de som lämnades i samrådet.

Falu kommun

Kommunen noterar att tidigare synpunkter beaktats och att hänsyn ska tas till stora opåverkade områden i Falu kommun vid eventuell etablering av vindkraft på Nyberget. I vår egen vindbruksplan anges en generell riktlinje som säger att vi ska samråda med våra grannkommuner inom 10 km från kommungränsen.

Svar:

Nyberget utgår som lämpligt område för en vindpark.

Ljusdals kommun

Ljusdals kommun förutsätter att när det blir aktuellt med vindkrafts-etableringar på Lannaberget och Broboberget så kommer dessa att föregås av noggranna studier av påverkan som berör Ljusdals kommun.

Svar:

Ska beaktas i samband med miljöprövningen innan kommunen ger sitt samtycke till etableringen.

**Ovanåkers
kommun**

Kommunens synpunkter i samrådsskedet har beaktats. Landskapsbildvärdena kring sjön Amungen är uppmärksammade i riktlinjerna i såväl Rättviks vindbruksplan som Ovanåkers pågående arbete med en vindbruksplan.

Leksands kommun

Placering av vindkraftverk som kan bli synliga från Siljansringen ska följa rekommendationerna i Länsstyrelsens rapport 2010:02, "Vindkraft kring Siljan – en landskapsbedömning".

På Nyberget och dess närområde bör endast bebyggelse eller anläggningar som är förenliga med naturvårdens och skogsbrukets intressen uppföras. Linnévägen och dess närmaste omgivningar omfattas av riksintresse för kulturmiljövård. Etablering av vindkraftverk förutsätter att vederbörlig hänsyn tas till fritidsbostäder och fäbodställen i Leksands kommun.

Svar:

En översyn av påverkan på riksintresset Siljansområdet görs lämpligen i samband med miljöprövning av nya vindbruksområden på de blå

randbergen kring Siljan. Nyberget utgår som lämpligt område för en vindpark.

Dalarnas museum

Flera av de planerade vindkraftsparkerna ligger i större sammanhängande skogsområden som historiskt präglats av fångskultur och utmarksbruk som bete, fäboddar och järnframställning. De utgör idag viktiga friluftsområden med vild och relativt opåverkad natur. En storskalig vindkraftsetablering i dessa områden kan komma att påverka kulturmiljöer och friluftsliv negativt.

Fäbodstället Dansbodarna är av riksintresse för kulturmiljövård. Området blir helt inringat av vindparker om Gundåsmoren och Svinberget bebyggs varvid upplevelsen av en fäbodmiljö i skogen långt från fast bebyggelse går förlorad.

Sjön Amungen är också av riksintresse för kulturmiljövård. Vindparker på Hedbodberget, Svinberget och Radaberget riskerar att helt dominera landskapet sett från sjön och dess östra och norra stränder. Därmed går också upplevelsen av att befinna sig i ett förhistoriskt landskap förlorad. Museet anser att läget för flera föreslagna vindparker allvarligt skadar värden och går mot intentionerna i riksintressestatusen. Bättre siktanalyser, gärna fotomontage, behövs för att förstå hur mycket vindkraftverken kommer att synas från olika punkter i landskapet och vilka konsekvenser det får för upplevelsorna av natur- och kulturlandskapet.

Skogsmarken är i allmänhet dåligt inventerad vad gäller förekomst av fornlämningar. Tidigare erfarenheter visar att endast en liten del av fornlämningsbeståndet finns upptaget i riksantikvarieämbetets fornminnesregister. Det innebär att en arkeologisk utredning är nödvändig för att kunna avgöra vilken påverkan vindkraftsetableringarna har på den totala kulturmiljön i ett område och var de enskilda vindkraftverken och vägarna lämpligen placeras.

De negativa följderna som en storskalig vindkraftsutbyggnad kan få på turism och friluftsliv bör nogt vägas mot de fördelar som finns.

Svar:

Texten under rubrikerna Lagstiftning och Kulturmiljövärden kompletteras med behovet av eventuella framtida arkeologiska utredningar. Likaså förtydligas skogslandskapets kulturvärden. Fäbodstället Dansbodarna är lågt liggande med få öppna ytor. Påverkan på landskapsbilden från framtida vindparker torde bli marginell eller ingen alls. Påverkan på fornlämningsmiljö kring sjön Amungen finns redovisad i miljökonsekvensbeskrivningen. I samband med en framtida miljöprovning av vindkraftverk inom utpekade vindparker åvilar det exploatören att ta fram de planeringsunderlag som behövs för att myndigheterna ska kunna ta ställning till påverkan på omgivningen.

Naturskydds- föreningen Rättvik

Att nyttja vindkraft är en svår balansgång mellan omställningen till förnyelsebara energikällor och den biologiska mångfalden. Det är därför viktigt att gå fram varsamt i tillståndsgivningen innan ytterligare

önskad fragmentering av skogslandskapet uppkommer. Stor hänsyn måste tas till flora och fauna. All skyddad natur ska vara fri från påverkan både när det gäller ljudmiljö och landskapsbild. Vildmarkens och skogens sociala värde för rekreation, friluftsliv och turism måste få väga tungt i bedömningen. Efterfrågan på ostörda områden för naturturism ökar stadigt.

Antalet utpekade områden i Rättviks vindbruksplan är för många. Vi ser att kommunen avvaktar med tillståndsgivningen så att nya verk med mindre påverkan hinner utvecklas. I Vindkraftbolaget O2:s kartering av kommuner som är lämpade för utveckling av vindbruk hamnar Rättvik på en olönsam nivå.

Lannaberget gränsar till Ekoparken Ejheden. Här bör stor försiktighet tillämpas vid tillståndsgivningen så att vildmarkskänslan inte äventyras.

Sjön Amungen är en av kommunens större och finaste vildmarkssjöar. Tillstånd att bebygga samtliga tre områden Brooberget, Radaberget och Svinberget kan inte ges utan stor påverkan på sjön Amungen och dess närområden. Till detta kommer grannkommunernas planer på utbyggnad som också påverkar sjön Amungen. För Brooberget gäller att försiktighet ska tas till vattendrag som rinner till Voxnan samt vid nyckelbiotopen norr om Bergstjärn och skogen norr därom. Vid exploatering av Radaberget ska hänsyn tas till nyckelbiotoper och naturreservatet Blåbergsflyten. På Svinberget finns några större nyckelbiotoper som inte bör ingå i området, samtidigt hamnar vindbruksområdet längre från Amungen.

Även Gundåsmoren bör avgränsas så att områden med höga naturvärden vid Gundåsheden lämnas utanför avgränsningen. Här finns också flera oinventerade områden av nyckelbiotopklass. En ordentlig naturinventering bör göras och stor försiktighet tillämpas vid tillståndsgivningen.

Vid Nyberget är det viktigt att den levande fåboden inte påverkas av varken vindkraftverk eller nya vägar och kraftledningar. Vad har angränsande kommuner Leksand och Falun för planer för närområdet som kan påverka Nyberget?

Svar:

De områden som utpekats som möjliga för etablering av vindkraftverk i Rättviks kommun uttrycker en politisk viljeyttring. Nyberget utgår som lämpligt område för en vindpark. Länsstyrelsen kommer att bevaka att riksintresset Siljansområdet inte påtagligt skadas. Detta gäller exempelvis eventuella etableringar på Gundåsmoren och Radaberget. Samråd har skett med Leksands och Falu kommuner.

Finnskogsriket

Vår förening har ett 50-tal aktörer inom besöksnäringen i gränstrakterna mellan Dalarna/Gästrikland/Hälsingland. Vår målsättning är att lyfta fram områdets natur- och kulturmiljövärden. Området ligger bra till för besöksnäringen och har en större potential för utveckling av näringen än vad en eventuell bygdepeng från vindkraften kan erbjuda lokalsamhället. Rättviks kommun har också valt att medfinansiera

projektet finnskogarna.com för finnskogsturism i Mål2 Norra Mellansverige.

Sjön Amungen har vildmarkskaraktär och ligger ostörd av trafikerade vägar. Byn Gettryggen är en idyll där besöksnäringen drabbas hårt av föreslagna vindkraftsområden. Fäboden Dansbodarna, med nyrenoverade byggnader, är en annan unik miljö vars kulturmiljövärden kommer att påverkas av vindkraftverk. Finnskogsmuseets årliga guidade busstur kommer att gå dit i sommar samt även besöka Dalstuga, Finnbacka och Korsåsen-Kroktjärnsberget.

Vindkraftverk har inget att göra i miljöer som är orörda av infrastruktur. Om unika natur- och landskapsvärden förvandlas till industriparkeer blir samhällsnyttan negativ.

Svar:

Skogslandskapets kulturmiljövärden förtydligas under rubriken Kulturmiljövård. Dansbodarna är lågt liggande med få öppna ytor. Påverkan på landskapsbilden från framtida omgivande vindparker torde bli marginell eller ingen alls. Påverkan på fornlämningsmiljö kring sjön Amungen finns redovisad i miljökonsekvensbeskrivningen.

**Finnsam- Finn-
bygder i
samverkan**

Sveriges skogar har använts till extensivt skogsbruk i 400 år. Idag är de rekreatiomsområden fyllda av kultur- och naturupplevelser.

Vindkraftsparker riskerar att bryta sönder landskapet och beröva stora skogsområden sin autentiska sedan århundraden hävdvunnen miljö och kultur. Allemansrätten sätts i praktiken ur spel om vindparker tillåts att tränga in i dessa långa utsiktens land.

FINNSAM ser med oro på planerna för vindkraftsexploatering i Rättviks kommun. Finnbacka och Korsåsen-Kroktjärnsberget är högt och vackert belägna finnbosättningar, som utgör ostörda öar i skogslandskapet. Ljus och ljud från vindkraftverk kan bli stora störningsmoment för såväl fast- som fritidsboende i byarna. Vid Korsåsen-Kroktjärnsberget ligger området Broobergets fritidsfastigheter för nära avgränsningen av exploateringsområdet.

Planförslaget berör stora delar av det skogsfinska landskapet vars kultur vi vill uppmuntra och ta tillvara. Landskapet utgör idag ett stort orört skogsområde som är unikt i ett europeiskt perspektiv. Framtiden ligger i småskalig besöksnäring, rekreation och kulturbevarande.

Svar:

Text och karta om Brooberget ses över. Skogslandskapets kulturmiljövärden förtydligas under rubriken Kulturmiljövård. Dansbodarna är lågt liggande med få öppna ytor. Påverkan på landskapsbilden från framtida omgivande vindparker torde bli marginell eller ingen alls. Påverkan på fornlämningsmiljö kring sjön Amungen finns redovisad i miljökonsekvensbeskrivningen.

Bergvik Skog

Utställningshandlingen sätter fokus på landskapsbilden och påverkan från långa betraktelseavstånd. Detta begränsar möjligheten att peka ut lämpliga områden för vindkraft. Under avsnittet om hindermarkering bör en revidering av texten göras med hänvisning till nya föreskrifter. Av transportstyrelsens föreskrifter framgår bl a att vindkraftverken ska vara vita.

Urvalet av vindbruksområden är för restriktivt. Lämpliga områden skulle kunna göras större och fler till antalet. Möjligheten att ansluta till elnätet nämns dock inte. För närvarande är anslutningsmöjligheterna till det regionala ledningsnätet högst begränsade. Det krävs därför en större omstrukturering som exempelvis en ny anslutning till stamnätet för att frigöra kapacitet i regionnätet. De kraftledningar som nämns i beskrivningarna till vindbruksområden är att betrakta som geografisk information. Möjligheterna att ansluta till regionnätet nämns inte. För anslutning till stamnätet krävs en ny transformatorstation som i sin tur kräver en betydande inmatningseffekt. De utpekade områdena är för små för att möjliggöra detta. Vidare anges en prioriteringsordning där ett område i taget föreslås byggas ut innan nya områden tas i anspråk. Detta är olyckligt då enskilda vindparker inte kan anslutas till stamnätet. Då krävs antingen att ny kapacitet frigörs i lokalnätet eller att flera områden kan exploateras samtidigt.

Det är också olyckligt att begränsa totalhöjden på vindkraftverk till 150 meter på Radaberget och Gundåsmoren, då utvecklingen går mot högre verk med högre effekt. Skillnaden i påverkan på landskapsbilden blir på långt håll marginell. Beträffande hinderbelysning gäller nya bestämmelser som gör att det högintensiva vita ljuset begränsas till parkens ytterområden och att verken innanför enbart kräver lågintensivt rött ljus.

Det är därför inte troligt att 110 nya vindkraftverk kan tillkomma i Rättviks kommun med parkernas begränsade storlek och spridning samt av hänsyn till avstånden till elnät och elanslutningskostnader.

Svar:

I Rättviks kommun är besöksnäringen den största näringen. Många företag lever alltså på besökanden som vill uppleva Siljansområdet med dess unika miljöer i form av småbrutna jordbrukslandskap, byar och vattenmiljöer omgivna av randberg som bildar en obruten blå horisontlinje. Med många vindparker på dessa randberg kan påverkan på turistnäringen och det rörliga friluftslivet bli för stor. I förslaget till vindbruksplan har en avvägning mellan målet att öka andelen förnyelsebar energi och värdet av att behålla orörda miljöer för framtiden gjorts.

Texten om hindermarkering och eldistributionsnätet uppdateras.

**20 fastighetsägare
i Dådran, Gerd
Weber, A-L
Erstadius och K-G
Samourkas**

Rättviks kommun har med nuvarande utbyggnad på Hedbodberget redan tagit sitt ansvar för utbyggnaden av vindkraft i länet. Med redan beviljade och sökta miljötillstånd så uppfylls Dalarnas mål för utbyggnad av vindkraft väl. Dessutom ifrågasätts regeringens planeringsram för utbyggnad av vindkraft till år 2020 utifrån Kungliga vetenskapsakademiens uttalande om vindkraften den 17 september 2009.

Av detta framgår att vindkraft är en oregelbunden energikälla som måste ersättas med annan energi när det inte blåser. Verkningsgraden för vindkraftverk på land uppgår till 23 %. Vindkraften måste med andra ord samverka med andra energikällor. Vattenkraften är redan utnyttjad. Alternativet är i så fall kraftvärmeverk, vilket i så fall leder till minskad elproduktion och ökad spillvärme. Ökningen av andelen vindel innebär också en kostsam utbyggnad av elkraftnätet. Utbyggnaden av vindkraft måste också samordnas med andra länders utbyggnadsplaner.

En utbyggnad av vindkraft på Nyberget kommer att synas längs hela sträckan Marnäsbron-Dådran och från södra delen av Dådran. Idag syns ljuset från vindkraftverken på Hedbodberget från dammanläggningen norr om byn. Synligheten från Prästbodarna, en levande fåbod med många besökare, finns inte redovisad. Likaså bör synligheten från badplatsen (Sundet) fem kilometer från byn redovisas.

En vindkraftsetablering på Nybergets kan bli dödsstöten för verksamheten vid Nybergets fåbod. Vidare finns inte vägbyggnation och eventuella kraftledningsgator redovisade i förslaget. Sådana ingrepp i naturen kan komma att bli omfattande.

Svar:

De nationella och regionala miljömålen för vindkraft är beslutade av regeringen respektive länsstyrelsen. Nyberget utgår som lämpligt område för en vindpark.

**Prästbodarnas
samfällighet och
Bertil Johansson
Skallberg**

Området kring Dådran har brukats sedan medeltiden. Detta gäller även skogen som nyttjats för naturbete. I planförslaget saknas en redovisning av de sammanhängande skogsbetesområdena med tillhörande biologiska värden samt kulturmiljöerna i fåbodbruket. Prästbodarna och Skallberget har länets näst artrikaste dyngbaggebiotop och länets enda förekomst av en art av bladbaggar. Tyskbergsklövert är känt som rovhäckningsbiotop. Några omfattande mångfaldsinventeringar har inte gjorts i Nybergets och Prästbodarnas lötesområde med spridningskorridorer för flora, fauna, svampar etc. En lista med ett tjugotal fåbodlar med sammanhängande, delvis överlappande, fåbodlötar där djurhållning bedrivits de senaste 30 åren bifogas.

Om betesdriften på Nyberget och angränsande fåbodlar tvingas upphöra innebär det stor förlust av naturligt producerad mjölk och kött.

Beskrivning av detta liksom påverkan på fåbodarna Dubblarbo och Finnbo sakas. Det saknas också information om de buföringsstigar som finns i området och som är utmärkta vandringsleder med anslutning till allmänna kommunikationer i Dådran. Hur påverkar vägdragningar och

ledningsgator betesdjurhållningen vid Nyberget? Prästbodarna nämns inte i beskrivningen av olika värden. Om mjölkproduktionen på Nyberget tvingas upphöra kommer mjölkbilen från Milka att hämta mjölk i Prästbodarna?

Från Finnbacka syns Dyngberget och Prästbodarna men i planförslaget står att Nybergets vindkraftspark inte ska vara synlig. Nyberget ingår i Dådran Bingsjö fd församling med knappt 200 invånare, med känslig infrastruktur och utsatt känslighet. I Prästbodarna har nysatsningar skett av boende i Dådran, med fri utsikt över Nyberget.

Prästbodarna är en av länets mest öppna och trädfria fäbodvallar med ängsmark på ca 20 ha. Utsiktsberg är Skallberget, Brändberget och Dyngberget. Flera fäbodleder strålar samman på den högt belägna vallen.

Planförslaget redogör inte för hur reflexer, obrutet solljus, röda lampor eller annat ljus kommer att påverka Prästbodarna. Dådran-Prästbodarna har under ett år ca 5000 besökare. Ärteråsen, på ett avstånd av 3-4 mil, omnämns men inte Prästbodarna 5 km bort.

Hur påverkas mjölkdjur som stora delar av året vistas i närheten av vindkraftverk? Hur påverkas svenska utrotningshotade lantraser av en vindkraftspark? Planförslaget strider mot Rio-konventionens artikel 8 och 10 där hänsyn ska tas till lokalsamhället och traditionella sedvänjor.

Kommunen har med Hedbodberget mer än väl bidragit till vindkraftsutbyggnaden i landet. Möjligen kan Broboberget exploateras. Vindparker i övriga områden har för stor negativ påverkan och bör uteslutas ur förslaget.

Svar:

Nyberget utgår som lämpligt område för en vindpark. Avsnittet om kulturmiljövård kompletteras med text om skogslandskapets kulturmiljövärden. Vid miljöprövning av en ny etablering av vindkraftverk kommer mer detaljerade planeringsunderlag att tas fram. Vindbruksplanen är ett politiskt dokument som uttrycker en politisk viljeinriktning vad gäller antalet områden för vindbruk och storleken på dessa.

Björn Gustavsson

Vindkraftverk kring Siljan bör rimligen placeras utom en radie av 4-5 mil från Siljan och företrädesvis utmed riksvägarna. Det är tveksamt att placera vindkraftverk inom en fäbodmiljö som Nyberget. Verken bör tillkomma genom en noggrann prövning som är öppen process gentemot kommuninvånarna. Där vindsnurrorna byggs bör de placeras mycket tätt.

Svar:

Nyberget utgår som lämpligt område för en vindpark. Det går inte alltid att samla vindkraftverk utmed våra större vägar. De får inte placeras för tätt och för nära vägarna.

Bengt och Helga Nordlund

Ägarna till Dalfors 1:143 påpekar fel i faktauppgifterna om Broboberget samt föreslår ytterligare hänsynstaganden. Byn Kroktjärnsberget och andra närbelägna boplatser kommer att påverkas negativt av utbyggnad av vindkraftverk i närområdet. Detta i sin tur kommer att vålla obehag för närboende.

Svar:

Beskrivningen och kartan av Broboberget revideras.

De riktlinjer som föreslås i vindbruksplanen som exempelvis ett minsta skyddsavstånd om 1000 meter mellan vindkraftverk och bostad samt krav på att följa rekommenderade riktvärden för buller, skuggor och reflexer ska följas vid tillståndsprovning av nya vindkraftverk.

Däriigenom torde visst obehag för närboende kunna undvikas. Påverkan på landskapsbilden kommer dock att kvarstå.

Arne och Ulla Westlund

Dådran utgör en mer än 200-årig bruksmiljö och stor del av byns samfällt ägda mark utgörs av en naturbiotop med gamla träd och skyddsvärd fauna. Vindkraftverk på Nyberget kan komma att utgöra ett dominerande inslag i landskapsbilden i dalgången Dådran-Ungsjöarna samt från Prästbodarnas fäbod. Vägarna till och genom Dådran är heller inte dimensionerade för anläggningstrafiken. Det går inte heller att anlägga en kraftledning från Nyberget till Dådran utan att inkräkta på landskapsbilden eller privata tomter.

Vid vindkraftetablering på Nyberget fordras att vindkraftverken placeras så att de inte blir synliga från Dådran eller Ungsjöarna. Tillfartstrafiken får dirigeras västerut via Övre Gärdsjö och Bjursås. Kraftledningen får dras västerut till befintlig kraftledning som passerar mellan Övre Gärdsjö och Blecket.

Svar:

Nyberget utgår som lämpligt område för en vindpark

Birgitta Hulander

Ägaren till Dalfors 1:13 påpekar att de utlagda planhandlingarna på kommunens webbsida inte går att öppna. Vindkraftverk på Broboberget är ur kulturmiljösynvinkel olämpligt. Byn Korsåsen har värdefull bebyggelse av fäbodkaraktär. Även ur turistnäringens och friluftslivshänseenden är området olämpligt för vindkraftsetableringar. Vi har redan tillräckligt med vindkraftverk i Dalfors och en ytterligare utbyggnad tenderar att göra stora skogsområden störda i denna del av kommunen. På grund av bergen, vidderna och stora kalavverkningar kommer vindkraftverken att bli synliga på långa avstånd. Jag avråder därför från vindkraft på Broboberget.

Svar:

Det är inte något fel på planhandlingarna på kommunens webbplats. Troligen är dokumentet för stort om man har en dator med mindre kapacitet. Ett råd är då att besöka ett bibliotek som kan erbjuda besökare datorer med hög kapacitet. Nästa gång vi lägger ut

information i form av tunga filer på webben kommer vi att dela upp dokumentet i flera delar.

Avgränsningen av och texten om Brobobergets vindbruksområdet har setts över.

Ove Hansson

Ser vindkraftverk som positiva och finner ingen anledning att i en översiktsplan ställa krav på fortsatta utredningar kring en eventuell exploatering av Nyberget. I samband med miljöprövningen bör emellertid de boende i Dådran ges stora möjlighet att påverka hur exploateringen ska ske.

Svar:

Nyberget föreslås utgå ur planförslaget.

Bertil Bellander

Med utbyggnaden på Hedbodberget uppfyller Rättviks kommun mer än väl sin del av Dalarnas miljömål. Om ytterligare vindparker byggs ut så bör tillståndet föreskriva att kraftledningar ska grävas ned. Kablar kan grävas ned längs befintliga skogsbilvägar och andra vägar.

Svar.

Möjligheten att ställa krav på att samtliga nya kraftledningar ska grävas ned i mark bedöms som mycket liten. Det är framförallt nya stamnät och kompletteringar av regionnätet som kommer att påverka landskapsbilden. Överföringsledningar mellan vindkraftverk och distributionsledningar bedöms påverka landskapsbilden marginellt.

Synpunkter utan erinran

Orsa kommun, har lämnat synpunkter utan erinran.

Ändringar efter utställningen

Förutom ovanstående ändringar av planförslaget har ett textavsnitt under rubriken "Vindkraft och landskapet" kompletterats med ny text som föll bort i utställningsversionen. Texten är allmän och berättar om Mellanrums rapport "Vindkraft kring Siljan – en landskapsbedömning".

Riktlinjerna som avses samråd med statliga verk har utgått i enlighet med länsstyrelsens påpekande.

Fortsatt handläggning

Kommunstyrelsens allmänna utskott föreslår godkänna vindbruksplanen på sitt sammanträde den 21 december 2010 och kommunstyrelsen föreslår göra detsamma i januari 2011. Kommunfullmäktige förväntas anta planförslaget på sitt sammanträde den 3 februari 2011. Därefter ska planförslaget vinna laga kraft innan det börjar att gälla.

Rättvik 2010-12-14

Rättviks kommun

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Birgitta Johanson

Kommunarkitekt

Bilaga

Länsstyrelsens granskningsyttrande

PLAN OCH BEREDSKAP
Samhällsplanering
Planarkitekt Beate Löfvenberg
Direktnr. 023-810 68
Faxnr. 023-818 88
beate.lofvenberg@lansstyrelsen.se

Rättviks kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
795 80 RÄTTVIK

Utställt tillägg till översiktsplan för Rättviks kommun avseende vindkraft

Inledning

Tillägget till översiktsplanen avseende vindkraft är utställt för granskning under tiden 14 september - 27 november 2010. Planhandlingen består av en rapport. Ett landskapsunderlag är bifogat planhandlingen.

Planförslaget är tydligt, lättläst och föredömligt kortfattat. Miljökonsekvensbeskrivningen är en del av planhandlingen. De sju områden som föreslås för utbyggnad av vindkraft är indelade i en prioritetsordning och enligt planens riktlinjer ska endast ett område i taget exploateras fullt ut innan ett nytt område tas i anspråk. Detta möjliggör en uppföljning av den samlade påverkan av utbyggnaden på landskapet vilket är positivt.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen har under samrådsskedet lämnat ett samrådsyttrande och inför utställningen har kommunen bearbetat och ändrat planförslaget. Under utställningstiden avger Länsstyrelsen ett granskningsyttrande över planförslaget. Yttrandet ska enligt 4 kap 2 § plan- och bygglagen (PBL) fogas till planen och begränsas därför till att behandla de frågor som anges i 4 kap 9 § PBL:

Av yttrandet ska framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap 18 e § första stycket miljöbalken
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Berörda enheter inom Länsstyrelsen samt berörda län och kommuner har givits möjlighet att lämna synpunkter på det utställda förslaget inför Länsstyrelsens granskningsyttrande, som redovisar statens samlade besked avseende ovanstående frågor.

Länsstyrelsen gör följande bedömning:

Riksintressen och mellankommunal samordning

De sju områden som föreslås för utbyggnad av vindkraft är indelade i en prioritetsordning och enligt planens riktlinjer ska endast ett område i taget exploateras fullt ut innan ett nytt område tas i anspråk. Detta är enligt Länsstyrelsens mening positivt eftersom det ger möjlighet att följa upp förändringar i landskapet och få ett bättre beslutsunderlag inför utbyggnaden av de föreslagna vindbruksområden som har lägre prioritet på grund av intressekonflikter och/eller förväntad negativ påverkan på landskapet.

En etablering på Gundåsmoren, som har prioritet 3 på grund av att påverkan på landskapet kan bli stor, kommer att påverka landskapsbilden framförallt från byarna kring Oresjön och sjön Amungen och kan i klart väder komma att synas från Tällberg och Siljansnäs. Tillsammans med utbyggnaden av vindparker på Hedbodberget, Svinberget och Radaberget blir påverkan mycket stor framförallt från byarna kring Oresjön och sjön Amungen. Siljansområdet som är riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap miljöbalken kan enligt planförslaget påverkas negativt.

Vindkraftsetableringar på Radaberget, som också har prioritet 3 av samma skäl som Gundåsmoren, blir synliga från bebyggelse vid Amungens strand och från delar av Siljansringen, framförallt Tällberg. De kommer också att synas från flera turistmål och utsiktspunkter inom riksintresset Siljansområdet. Området kring Amungen är riksintresse för kulturmiljövården och riksintresset kan komma att påverkas negativt av en vindkraftsetablering. Området kring Amungen är dessutom värdefullt för utveckling av naturturism.

Nyberget, som har prioritet 2, kan enligt planförslaget komma att påverka riksintresset Siljansområdet negativt.

Det grundläggande karaktärsdraget för Siljansbygdens särart är områdets mångfald av småskaliga natur- och kulturmiljöer i form av välbevarade byar, fäboddar, kyrkor och agrart landskap som kan upplevas i storslagen kombination med det vidsträckta milsvida landskapsperspektivet. Länsstyrelsens bedömning är att en etablering av vindkraft på Gundåsmoren och Radaberget tillsammans med kraftledningsgator och vägar kan komma att innebära påtaglig skada på riksintresset Siljansområdet. En utvärdering av påverkan på hela riksintresseområdet enligt 4 kap 1-2 § miljöbalken av genomförda etableringar i samtliga berörda kommuner är nödvändig som underlag för Länsstyrelsens långsiktiga ställningstagande till lämpligheten av vindkraftsetablering i Gundåsmoren, Radaberget och Nyberget. Länsstyrelsen anser att dessa frågor kan behandlas i samband med kommunens kommande aktualitetsförklaringar av sin översiktsplan.

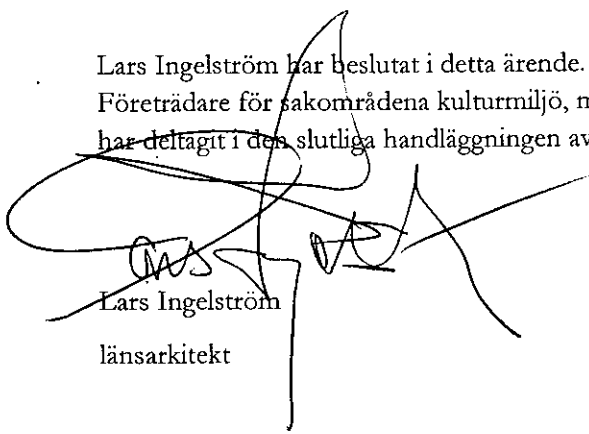
Radaberget är också av riksintresse för vindbruk enligt 3 kap 8 § miljöbalken. Inom området bedöms endast 7-8 verk rymmas. Mot bakgrund av detta och av att det finns flera föreslagna vindbruksområden som innebär mindre konflikter med andra intressen än Radaberget, anser Länsstyrelsen att det är en rimlig avvägning att Radaberget ges lägsta prioritet. Kommunen medverkar, med övriga föreslagna områdena för vindkraft tillsammans med de tillstånd som redan finns för vindkraft i kommunen, till den nationella planeringsramen på ett tillfredsställande sätt.

Övrigt

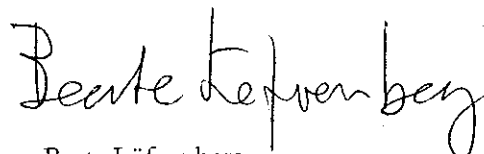
Länsstyrelsen lämnar följande information:

Det finns ett kungsörnsrevir som omfattar större delen av Broboberget, vilket påverkar områdets lämplighet för vindkraftsetablering negativt. Det finns även ett kungsörnsbo som ligger 3-5 km från objekten Grundåsmoren, Svinberget och Radaberget. Gränsen för reviret är inte känd men vanligtvis brukar ett kungsörnsrevir i denna trakt ha en diameter på 10-20 km. Uppgifter om häckningsplatser för kungsörn kan omfattas av sekretess.

Lars Ingelström har beslutat i detta ärende. Beate Löfvenberg har föredragit ärendet. Företrädare för sakområdena kulturmiljö, miljövard, naturvard, lantbruk och rättsenheten har deltagit i den slutliga handläggningen av ärendet.

Lars Ingelström
länsarkitekt

Beate Löfvenberg
planarkitekt

Bilagor

Yttranden från:

Länsstyrelsen Gävleborgs län 2010-11-08

Ljusdals kommun 2010-11-04

Ovanåkers kommun 2010-11-04

Orsa kommun 2010-10-18

Kopia till:

Energimyndigheten

Länsstyrelsen Gävleborgs län

Ljusdals kommun

Mora kommun

Orsa kommun

Ovanåkers kommun

